

A برخه: د چرګ ٻالني د علم پيڙندگلو

دو هم لوست: د چرڳانو خارجي غرو اناتومي

اصطلاح گانی

د زنگانه اخري برخه	Hock	شا	Back
اوپوه	Shoulder	منوکه	Beak
د چرگ لکي	Sickle feathers	بدن	Body
ورون	Thigh	سینه	Breast
زین	Saddle	د غاری اخري برخه	Cape
پندی	Shank	تاج	Comb
د چرگانو په پبنو کي تيره راوتنه	Spur	غور	Ear
د لکي پوبنونکي بنکي	Tail coverts	د غور نرمی	Ear Lobe
د لکي بنکي	Tail Feathers	ستره	Eye
د پبني پنجه	Toe	مخ	Face
د ستوني لاندي غوبنہ يا هم	Wattles	کرك	Fluff
غوبن والی		د پوزي سوری	Nostril
وزر پوبنبن کونکي	Wing coverts	د غاري بنکي	Hackies
د وزر دوهمي پنكى	Wing secondaries	سر	Head
لومرنى بنکي	Wing Primaries		

A . د چرگانو يو هغه توپيري نښه چي دوي له نورو الوتونکو
څخه جلا کوي له دي نه عبارت دي چي چرگ يوه تاج او
دوه غورنوالي لري.

۱ . تاج د چرگ په دسر په برخه کي له اضافي سري عضوي
نه عبارت دي او غورنوالي د زني لاندي له دوه اضافي غرو
نه عبارت دي.

۲ . دوي د دوهمي جنس خاصيتونه دي چي په چرگ کي
راتول شوي دي او پير برجسته دي.

- ۳ . تاج او غورنوالی دواړه یوه موڅه یا هدف لري، دوي د یخونکي سیستم په توګه خپل خدمت ترسره کوي.
- A . چرګانو خوله نه کوي ټرڅو چې یخني رامنځته کري.
- B . د دې په عوض په چرګانو کي د تاج او غورناليو د وینې جريان د یخولو وظيفه ترسره کوي.
- C . د چرګ له بدن څخه ګرمه وينه د تاج په لوري جريان کوي او وروسته داخلی اعضاوو ته د بیا څل لپاره داخلپری او هغه یخوي.

- B . د چرګانو بنکي يوه جلا طبقه جوروی ترڅو چرګانو د هغوي پواسطه خپل ځانونه گرم وساتي او د چرګانو پوستکي له لمدوالي څخه ڙغوري.
- A . هرکله چي بچي له هګي نه رابهر کېږي هغوي د نرمو او کوچنيو بنکو پواسطه پوبنښل شوي وي.
- A . بنکي په څو ورڅو کي په نمو پیل کوي او چورګوري د څلورو نه تر شپږو ورڅو پوري د بنکو پواسطه پوبنښل کېږي.
- B . نوري بنکي له دوو نه تر درې میاشتو پوري په نمو پیل کوي او د وختي بنکو نهايی نمو تكميل کېږي چي چرګ د بلوغت جنسی عمر ته رسپزې.

۲. چرگان په کال کي يو حمل په طبیعي توګه خپل بنکي له
لاسه ورکوي چي د کريز يا د molt په نامه سره پادپري
چي دا د هغوي د مثل توليد د دوران يوه برخه ده.

صورت نيسی.

Moultинг . A

۱. بنکي د بدن له خاصو سطحو سره محدودي دي چي د
پوستکي د سطحي په منځ کي خالي ځایونه او سورې هم
شتون لري.

د بنکو له لاسه ورکول يا د بنکو غوزریدل له سر او غاري
څخه پيل کيرې او له هغې نه وروسته له سينې او ګيدې او
وروسته له وزرونو او بيا له لکۍ نه صورت نيسی.

B . هر کله چې لومړی له غاري او ګډي څخه بنکي غورزیدل پیل شي نو بنه هګي ورکونکي چرګان هګي اچولو ته دوام ورکوي. ولی هر کله چې د وزرونو بنکي وغورزپري نو اکثره د هګيو ورکول پري کېندي.

C . د وزرونو عمده بنکي په نهايې برخه کي له ۴ نوعه گونې ته ورته ورو
بنکو نه تشکيل شوي دي چي عبارت دي له ۱۰ لويو بنکو يا د الوتلو له
بنکو څخه، وري د تبر تیغ ته ورته بنکي او ۱۴ دوهمي بنکي چي وري
دي او له لومنيو بنکو څخه نسبتاً نرمي دي.

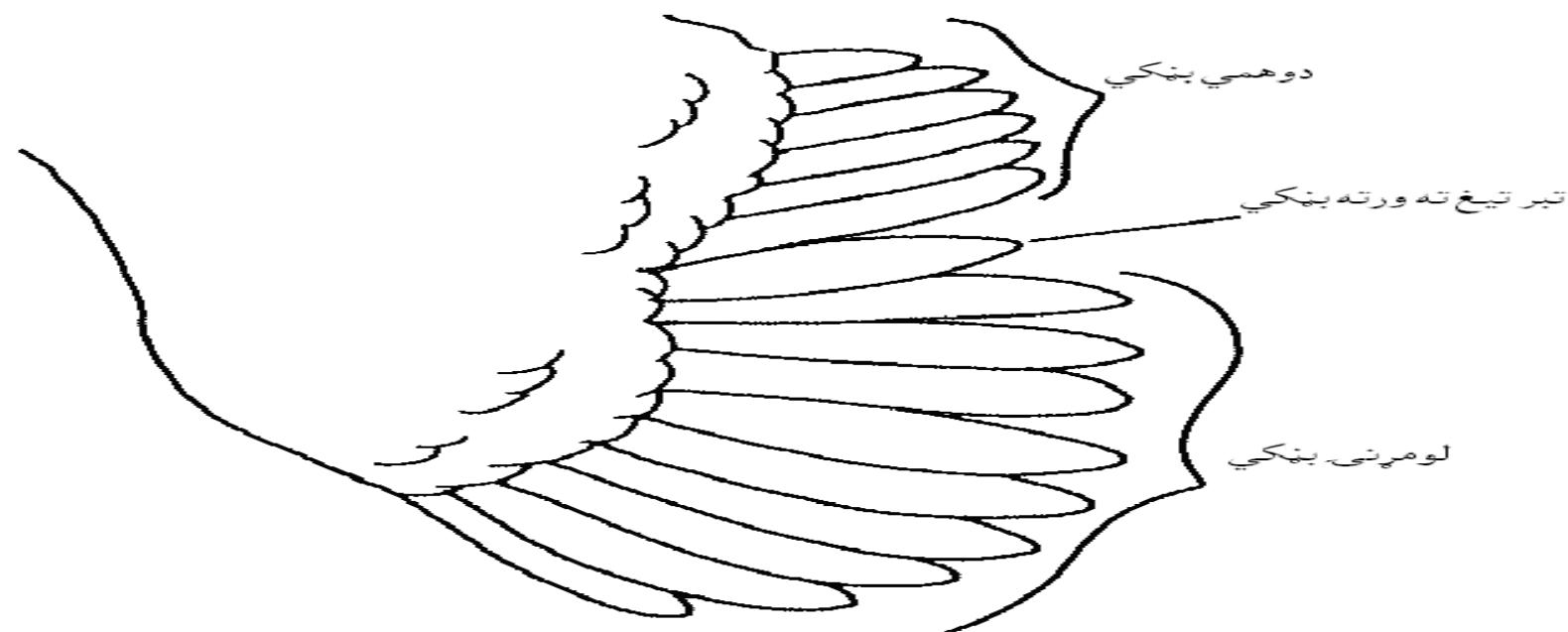
۱ . هرکله چي وزر د بنکو په غورزو لو پیل وکړي، لومنى بنکي په
لومړۍ دفعه د تبر ته ورته برخې نه د وزر اخري لوري ته لوپېږي، او
وروسته دوهمي بنکي چي د هغوي د غورزیدلو ترتیب د لومنيو بنکو له
ترتیب سره ورته نه توپېږي.

لومړۍ نمبر بنکي لومنړۍ په غورزیدلو پیل کوي د هغې په تعقیب دوهم نمبر
بنکي او وروسته په ترتیب سره ۱۰ نمبر بنکي توپېږي.

هر کله چي لومنى بنکي ولوپېږي نو دوهمي بنکي په لويدلو پیل کوي لیکن
ترتیب یې منظم نه وي .

- د محور يا axial تبر تیغ ته ورته بنکي هغه وخت غورزپنې چې دو همي بنکي هغې ته نژدي توپنې نوي تیغې هغه وخت په نمو پیل کوي چې زړي بنکي تقریباً له شپرو نه تر اوو اونیو وروسته له هغې نه په نمو پیل کوي.
- Molt یا وختي د بنکو غورزیدل تكميلپنې هر کله چې تولی ابتدائي بنکي د پرواز په وزرونو کي عوض شي.
د چرګ بنکي غټي، نرمي، صفا، روښانه او غوريني وي په خلاف د هغو بنکو چې له لويدو نه مخکي هغوي وړي، سختي، وچي، مبنل شوي او زړي وي.

د وزر په خارجي برخه کي لس لومرۍ بنکي شتون لري. چي داله دوهمي بنکو.
څخه د وزر په ددنې برخه کي د محوري بنکو پواسطه جلا کيرزي

E . د نسلی چرګانو تولیدونکو همدارنګه د چرګانو نوعی ته انکشاف ورکړی دی چې د هغوي بنکي د تولید په جريان کي توئیزی .

۱ . ساینس پوهانو همدارنګه دا پیدا کړي چې په هګۍ ورکونکو چرګانو کي د روښنایي د کنترول پروگرام له بنکو غورزیدلو څخه مخنيوی کولي شي .

۳. د بنکو له رنگ او شکل، د پیسو د پوستکی رنگ، د بدن شکلونو، تاج او مبنوکي دا ټول د چرګانو د نسلونو او نوعو په تشخیص کي مرسته کوي.

A . د غتو چرګانو د جنس په ټاکلو کي د ملا او غاري له بنکو نه استفاده صورت نیسي .

B . د نارینه چرګ بنکي نسبت بسخينه چرګانو ته د تيزو نوكو لرونکي دي.

C . د بسخينه چرګانو بنکي په اخره کي ګردي با مدورې وي.

چرگان د دوه پېنبو او دوه وزرونو لرونکي دي، چي دا نښي
د هغوي په منجمنټ او اوسيدو ځای باندي اثر لري.

A . کورني چرگان ضرور د الوتلو توان له لاسه ورکوي.

درانده چرگان کوم چي د غوبني د توليد لپاره ساتل کېږي
څل وزرونه جمع کوي ترڅو چي یوه اندازه پورته خیز
ووهلي شي او يا هم په ځمکه کي په تيزى سره وګرځي له
دي څخه اضافه نور کومي شي کولي نه شي.

B . هغه چرگان چي د کوچني جسامت لرونکي دي تر یوي
لندی فاصلی پوري پرواز کولي شي او ځني له هغوي نه له
لورو څندو نه هم پرواز کولي شي.

۲. د پېنو برخې او پنډی د فلسونو (پوستکی او څرمنی)
لرونکي دي او هم اکثره چرګان د درې یا څلورو پنجو
لرونکي دي چې د تراشلو لپاره له هغې څخه کار اخلي.

D . په چرګانو کي د تنفس اندازه نسبت غتو حيواناتو ته په تيزى سره وي.

۱ . ټول په ټول کي ويلی شو چي هر څومره چي چرګان يا التونکي کوچني وي په هماجي اندازي سره په تيزى سره تنفس کوي.

A . نارينه چرګ په یوه دقیقه کي له ۲۱-۱۸ څلي او بنځینه چرګه د ۳۷-۳۱ څلو پوري په یوه دقیقه کي تنفس کوي هر کله چي کوم فشار ورباندي وارد شوي نه وي.

۲ . د چرګانو د زړه ضربان دير تيزدي په نارينه چرګانو کي تقریباً ۲۸۶ څلي او په بنځینه چرګانو کي ۳۱۲ څلي د استراحت په حالت کي وي.

E. د هضم اندازه هم تر يوه حده په چرگانو کي تيزه ده.

A. چي دا له نيم ساعت څخه نيولى تر ۲۵ ساعتونو پوري د خوراکي انتقال په برکي نيسې چي دا کار دي پوري اړه لري چي ډکي معدی ته خوراکه داخل شي، نيمې ډکي معدی ته داخل شي، پا معده خالي وي.

F. د چرگانو د بدن حرارت درجه له ۴۱ سانتي ګرید درجي نه تر ۴۲ درجو پوري رسپنزي.

G. چورګوري له هګيو څخه توليدپندي، په واقعي شکل سره په دنيا کي نه توليدپندي.

H . چرگانو د بنکو پواسطه پوبنل شوي دي لپکن یوه اندازه ويستان همي د هغوي د بدن په سطحه کي شتون لري. د چرگانو مصرفونکي دا ويستان ليدلى نه شي دا حکه چي د پروسس plant په وخت کي له منحه حي.

- ۱ . د خوراکي ژول او خميره کول په سنگدان کي صورت نيسی.
- ۲ . اکثریت له تولیدونکو څخه خپلو چرگانو ته د تیکو وری ، وری نوتی نه ورکوي دا حکه چي هغوي خپلو چرگانو ته دانه لرونکي خوراکه ورکوي چي د چرگ د هضمی سیستم پواسطه هضمیدلی شي.

و . چرګان د بادې هدوکو لرونکي دي چي د هغوي بدنه يي د الولو لپاره سپک ساتلى دى په دي شرط چي دا خاصيت يي له لاسه نه وي ورکري . د چرګانو په بدنه کي د ۱۳ په شمير هوایي کخوری شتون لري چي دوي هم د چرګانو بدنه سپک کري دى او د تنفسی سیستم فعالی برخی شميرل کيېندي .

- L . د چرگانو د ژوند دوران په پرتله ائیزه توګه لند دی.
- A . د چرگانو د تجارتی هکيو په تولید کي چرگان د ۱۸ میاشتو په عمر کي وي چي باید دخوانو چرگانو پواسطه عوض کړل شي.
- B . شپن میاشتی په بر کي نیسي ترڅو چي بنځینه چرگاني د بلوغیت عمر او همدارنګه هکی ورکولو باندي پیل وکړي.
- C . دوي له ۱۴-۱۲ میاشتو لپاره د هکيو د تولید لپاره ساتل کېږي.
له هغې نه وروسته چي د هغې اقتصادي زنځير په تیزی سره بسکته راخي، په دي اساس هر کله چي د ۱۸ میاشتو عمر ته ورسپنې نو د تولید له صحنې نه خارج او د غوبني لپاره په بازار کي پلورل کېږي.

M . چرګان د سپني سيني او پينو، ورنونو، ملا او تياره
رنګه غاري لرونکي دي
۱ . وزرونه يې د دواړو روښانه او تياره فاپرونو لرونکي
وي.

دو همه موخه يا هدف: د چرګانو د خارجي اناتومي د برخو
تشخيص کول.

په اناتومي کي د چرگانو داخلی او خارجي دواړو برخو مطالعه شامل دي دواړه د الوتونکو په نمو، مثل تولید او د هغې په منجمنټ باندي تاثير لري.

۱. ملا (Back) ملا د الوتونکي له شاتنى برخې نه عبارت ده چې د وزرونو په منځ کي له غاري نه لکۍ ته دوام لري، دا د انسان ملا ته ورته وي
۲. مبنوکه (Beack) د الوتونکو د خولي سخته برخه ده چې په دوه برخو چې بسکتنۍ مبنوکي او پورتنۍ مبنوکي باندي ويشل شوي ده.

۳ . بدن (Body) : بدن یې له انسان سره ورته دي، چي وزر، لکى او پېنى له هغې سره پيوسته دي او د بدن په عمده او لوې برخه کي شامل نه دي بدن یې له تولو اصل ارگانونو او د عضلاتو له لوې کتلې نه تشکيل شوي دي .

۴ . سینه (Breast) : سینه د چرګ مخکنۍ برخه ده . د سینې لاندې هغه حاى شتون لري چي د پرواز يا الوتلو اکثره برخي په هغې کي موقعیت لري او هغوي له وزرونو سره وصل دي، چي د چرګ سره د وزن په پورته کولو کي مرسته کوي . عضلات د سینې له اوږد بلاک سره وصل وي چي دا د چرګ یوازنې اسکلیتي برخه ده .

۵ . نازکه بنکي (cape) د غاري او ملا تر منځ د شتون لرونکو نازکو بنکو نه عبارت دي .

٦ . تاج (comb) د چرګ په سرباندي تاج ډوله او غوبنښه سره اکثره
برخه ده.

٧ . غور (Ear) : د ساتونکي عضوي د تعامل او د اواز د حس کونکي
عضوی په توګه مسوليت په غاره لري.

٨ . Ear lobe : د غور له خارجي څورندي، نرمي غوبنښي برخي نه
عبارة دی.

٩ . چشم (Eye) : ستړګه د لیدني او روښنایي د حس کولو یوه عضوه ده

١٠ . مخ (Face) : د انسان له مخ سرته ورتوالي لري چي د سر
مخکنی برخه ده چي له مبنوکی، ستړګو، غومبوری او زنی نه
تشکل شوی دی.

١١ . نرمي بنکي (Fluff) : د چرګانو نرمي بنکي په دي نوم سره
پادېږي.

۱۲. د پوزی سوری (Nostril) : د مبنوکی خارجی خلاصیدونکی برخه ده یا هم چی مبنوکه خلاصیری. د هغې وظیفه د نفس کش کولو په وخت کي د هوار له گرمولو او د تنفس په وخت کي د رطوبت له ویستلو نه عبارت ده.
۱۳. د چرګ نازکه بنکي (Huckles) : د چرګ نازکه بنکي دي .
۱۴. سر (Head) : د بدن پورته برخه ده چي د مبنوکي، ستريگو، تاج، غورزونو او پوزي لرونکي دي. د منځ پانګو یا محتوياتو او موقعیعت په اساس د انسان له سر سره ورتوالی لري.
۱۵. د زنگانه وروستي برخه (Hocks) د کورنيو چرګانو د وصل کيدو له برخي نه عبارت ده.
۱۶. اوبره (Shoulder) : له لندو بنکو نه عبارت دي چي د دوهمي پوبنښونو پواسطه چي د وزر د پاسه څای لري پوبنل شوي دي.

- ۱۷ . د چرګ د لکی بنکي (Sickle feathers) له هري تاوي شوي بنکي نه عبارت ده چي د چرګ په لکي کي شتون لري.
- ۱۸ . ورون(Thigh):د ورانه له هغې ناحي نه عبارت ده چي د پوستکي يا بنکو پواسطه پت شوي وي.
- ۱۹ . لکي ته نژدي د ملا برخه (Saddle) : د چرګ د ملا هغه برخه چي لبر څه له لکي نه مخکي ځاي لري .
- ۲۰ . د پښي پندۍ (Shank) د چرگانو د پښو د هغې برخې نه عبارت ده چي د زنگانه او پنجي په منځ کي ځاي لري .
- ۲۱ . په پښو باندي بناخ ته ورته تيره جورښت (Spur): د چرګ د پښي په برخه کي یو اضافه تيره او بناخ ډوله نمو ده چي د په پورته نامه سره یادېږي.
- ۲۲ . Tail coverter: د لکي له لندو بنکو نه عبارت دي چي د لکي د اوږدو بنکو بیخ یې پوبنلی دی.

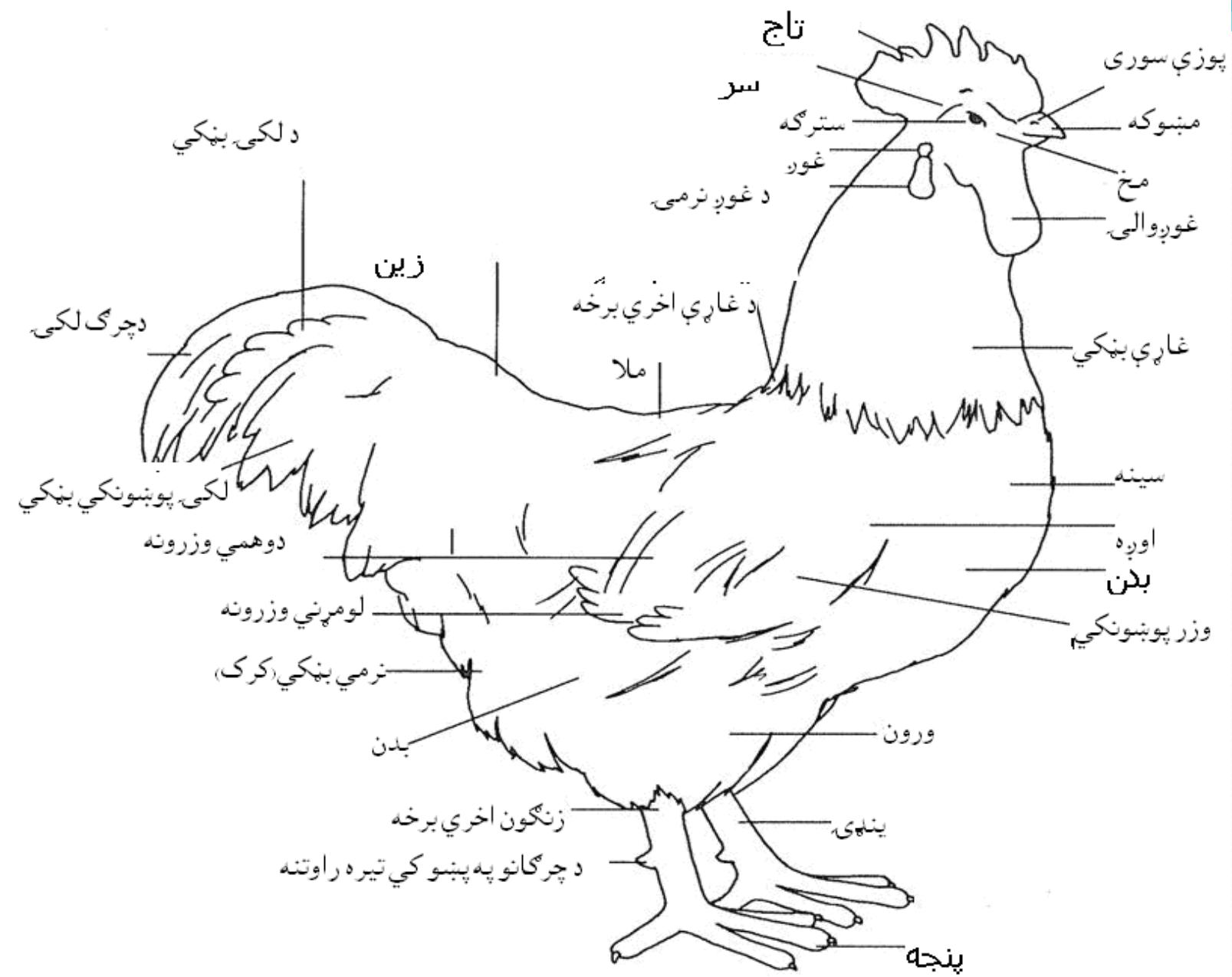
- ۲۳ . د لکی بنکي (Tail feather): له هغو اوبردو بنکو نه عبارت دی چي د چرگ له شانه يې دوام پیدا کړي دی چي د جنسی یوځای د قابلیت د جبلولو او موازنې د تثبیت لپاره استعمالیپري. ځنی له نوعو څخه د لکی په برخه کي د پېرو لوړو بنکو لرونکي دي لکه د طاووس د لکی بنکي چي بله وظيفه نه لري پرته له دي چي د بنځینه جنس د جبلولو لپاره یو مثبت پیغام ورسوي.
- ۲۴ . د پښي پنجه (Toe): له پښي سره له وصل شوي پنجي نه عبارت ده چي د انسان د پښي پنجي ته ورته ده اکثره چرګان په پنجه کي د ۴ نوکانو لرونکي وي. لوړۍ پنجه وروسته خواته نوک لرونکي ده په داسې حال کي چي نوري درې پنجي مخکي لوري ته نوک لرونکي دي. دوهمي پنجه او دريمې او څلورمه پنجه د پښي د داخل لوري نه بېرون لوري ته حسابېږي، چي په ترتیب سره د ۴، ۳، ۲ نوکانو لرونکي وي. اکثره الوتونکي پنځمه پنجه نه لري پرته له ځنیو الوتونکو چي د Spur په حیث دفاع په هغې کي وظيفه سرته رسوی لکه د چرګانو تیز نوک لرونکي Spur.

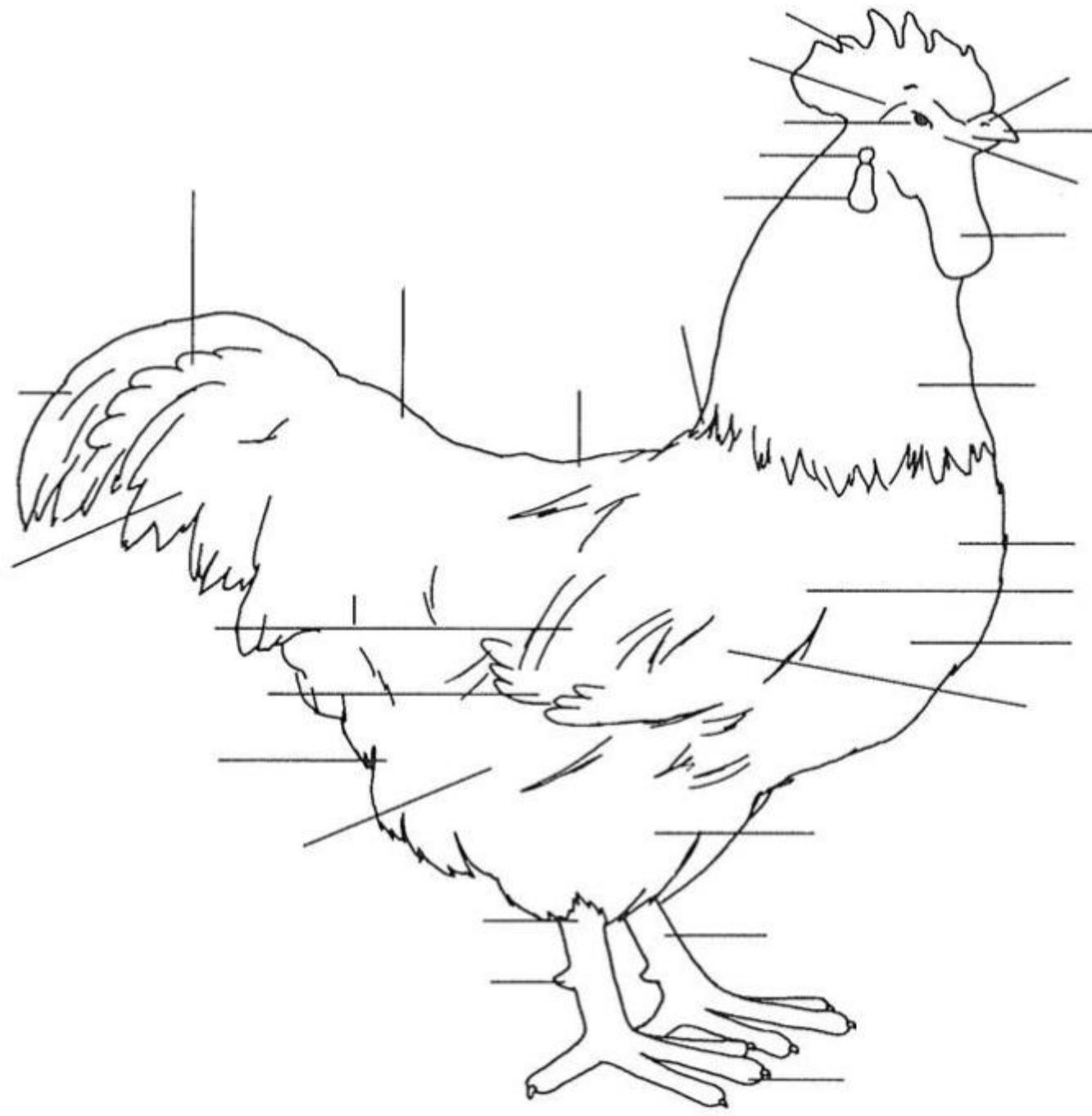
۲۵ . Wattles : له دوه اضافي سرو غوبنو نه عبارت دي چي د زني لاندي چورندي وي.

۲۶ . وزر پوبونکي (Wing converter) له لندو بنکو نه عبارت دي چي د پرواز لومنى بنکو نه ساتنه او هغه پوبني. دوهمي پتونکي له هغو بنکو نه عبارت دي چي دوهمي بنکي پوبني او له وريخو سره پيوسته وي.

۲۷ . Wing secondaries : له هغو بنکو نه عبارت دي چي پرواز پري کيري چي وصل دي لكه د انسان وريخي هركله چي له کنج نه بيروني وزر سره تمашه شي دوي د لومنيو بنکو په شاکي ځاي لري.

۲۸ . Wing primaries : له هغو بنکو نه عبارت دي چي په خاصه توګه د الولو لپاره ځانګري شوي دي هغوي د وزر په برخه کي په مساوي توګه ځاي لري.

پیا کتنه/خلاصه پا لندیز

- د چرگانو د تاج او بریري وظيفي کومي دي؟
- دا تشریح کړئ چې چرگان په څه ډول ګرم او وچ پاتي کېږي؟
- که چيري د بنکو غورزیدل صورت ونیسي څه به واقع شي؟
- د وزر د بنکو مختلفي نوعي کومي دي؟
- د چرګ او چرګي په منح کي د خواصو توپیرونه کوم دي؟
- د یوه چرګ د ژوندانه وخت روښانه کړئ؟
- د یوه چرګ څومره خارجي برخې تشخيص کولی شي؟